

Liepājas Lutera draudzes mācītājs R.Šēners
Diakonijas kursiem 2013.g. martā

Tēma: Ticības pamati – Luterisms

Kas ir luterisms?

Luterisms – tas ir abstrakts konfesiju mācības jēdziens.

Labāk būtu jautāt – kas ir evaņģēliski luteriskā baznīca? Tā nav ideja, tā ir realitāte.

Evaņģēliski luteriskā baznīca ir neizmainītas **Augsburgas ticības apliecības (*Confessio Augustana*)** baznīca. ***Confessio Augustana (1530)*** ir baznīcas mācības un kārtības pamats – baznīcas lukturis, kurā deg Kristus Evaņģēlija spožā gaisma. Tā ir mācība par grēcinieka taisnošanu vienīgi no ticības.

• Kas ir reformācija? Kāpēc tā radās?

Gadsimtu gaitā Evaņģēlijs tika sagrozīts un aptumšots daudzos tā aspektos. 16. gs. Mārtiņš Luters no jauna cēla gaismā biblisko Kristus vēsti un vienlaikus viņam bija jānostājas pret daudzām Romas katoļu baznīcas mācībām. Viņš palika uzticīgs senbaznīcas ticības apliecībām, bet ar to nebija pietiekami: Romas katoļu baznīcas izkropļojumi bieži skāra tieši tos jautājumus, par kuriem senā baznīca gandrīz nemaz nerunāja vai arī pieskārs tikai īsumā. Luters un citi reformatori nostājās pret Romas katoļu baznīcas izkropļojumiem un maldu mācībām, dodot jaunu, skaidru un pamatīgu ticības izklāstu, proti, ticības apliecību. Faktiski tā nebija jaunas ticības definēšana, bet gan atgriešanās atpakaļ pie senbaznīcas ticības tumšo viduslaiku apstākļos.

Reformācija bija baznīcas vēstures notikums šī vārda tiešākajā nozīmē, notikums, kuru savā vēsturē piedzīvoja Kristus baznīca. Jo Kristus baznīca – viena, svēta, vispārēja un apustuliska baznīca – ir realitāte. Kā Dieva baznīca, kā Kristus miesa tā gan ir aplēpta mūsu acīm, tā, - ka nevaram ārēji konstatēt tās pastāvēšanu. Taču mēs drīkstam ticēt, ka tā patiesi eksistē tur, kur ir baznīcas pazīmes – *Evaņģēlija pasludinājums un mūsu Kunga Jēzus Kristus sakramenti.*

Reformācijas galvenā tēze: mēs cilvēki, topam taisnoti bez Bauslības darbiem, vienīgi caur ticību Jēzum Kristum.

1517.gads 31.oktobris - Lutera piesit 95 Tēzes pie Vitenbergas pils baznīcas vārtiem Vācijā.

1530. gads - radās luteriskās ticības apliecība - ***Augsburgas ticības apliecība (ATA)*** jeb ***Confessio Augustana (CA)***. To sarakstīja Filips Melanhtons, tuvs Lutera draugs un līdzstrādnieks.

1580. gads – iznāk luteriskās mācības kopsavilkums – ***Vienprātības grāmata (Konkordijas Formula)***. Tajā ir apkopotas trīs ekumēniskās ticības apliecības: Apustuļu, Nīkajas, Atanāsija, kā arī septiņi Reformācijas laika – Lutera, viņa līdzgaitnieku un pēcteču sarakstīti doktrināli dokumenti.

Kopš 1648. gada kā pilns konfesijas apzīmējums tiek lietots „***Evaņģēliski Luteriskā***”.

Neliels ieskats Augsburgas Ticības Apliecībā (ATA)

ATA ietilpst 28 artikuli.

No 1.-21.art. ir dots īss luteriskās ticības un mācības apkopojums, tur atrodam svarīgākās mācības tēzes.

Pārējie 7 artikuli vēršas pret aplamām paražām, kas bez droša pamatojuma bija iekļuvušas baznīcā. Reformatori vēlējas parādīt, ka pāvesta baznīca bija novērsusies no senbaznīcas ticības un bija savu autoritāti pacēlusi pāri Svētajiem Rakstiem. Luters bija pārliecināts, ka vienīgi Svētie Raksti ir augstākā autoritāte un ticības norma.

ATA 1. artikuls – Par Dievu

Apliecina kristiešu kopējo ticību, ka ir viens Dievs, pasaules Radītājs un Kungs. Dievs ir *mūžīgs* un *nemiesīgs*, pieder *neizmērojama vara, gudrība un labums*. Dievs ir bezgala labs, gudrs un varens. Savā visvarenībā *Viņš radīja visu pasauli no nekā*, vienīgi sava *vārda spēkā*.

Tīcam, ka Tēvs, Dēls un Svētais Gars ir viens Dievs trīs personās – Trīsvienīgs Dievs. Trīsvienības mācība. Tādā veidā Tēvs, Dēls un Svētais Gars darbojas kopā, jo tie ir tās pašas būtnes un varas vienlīdz mūžīgi.

ATA 2.artikuls – Par iedzimto grēku

Mēs esam grēcinieki. Esam bez ticības Dieva priekšā. Mēs nepakļaujamies Dieva gribai, neesam paklausīgi un nebīstamies Viņu, un rīkojamies pretēji Viņa gribai. Mums nav brīva griba, atrodamies gribas verdzībā. Mūs vada iekāre, te ir runa par mūsu attieksmi pret apkārtējo pasauli.. Esam piedzimuši ar grēcinieka iedzimto slimību un vainu: (*1.Moz3; Rom.5:12-19*) Šeit klāt ir labi aplūkot arī 17.artik. – Par Kristus atkal atnākšanu uz tiesu un arī 19.artik. – Par brīvo gribu.

ATA 3.artikuls – Par Dieva Dēlu

Izšķiroši svarīga ir ticība, ka Jēzus Kristus ir *paties Dievs un paties cilvēks*. Dieva Dēls ir pieņēmis cilvēcisku dabu. *Viņš ir Dieva Dēls no mūžības un Marijas dēls laikā*, - Kristus, paties Dievs un paties cilvēks. Kristus pestīšanas darbs ir Dieva darbs. Viņš ir mūsu Dievs un Kungs, un arī mūsu brālis. Kristus, Dievs un cilvēks, patiesi ir augšāmcēlies trešajā dienā. Viņa augšāmcelšanās bija miesīga. Viņš bija Dieva Dēls, kas mira visas cilvēces glābšanai un augšāmcēlās, lai radītu mums ceļu uz mūžīgo dzīvību.

ATA 4.artikuls Par taisnošanu un 6.artikuls Par jauno paklausību

Neviens nevar tapt taisns Dieva priekšā saviem paša spēkiem, nopelniem vai darbiem. Evaņģēlijs atklāj žēlsirdīgo Dievu, kas taisno mūs bez jebkāda mūsu nopelna, Kristus dēļ, ticībā. Tā ir būtiskākā mācība kristīgajā ticībā, vissvarīgākā Evaņģēlija daļa. Tās atkalatklāšana arī bija Reformācijas iemesls. Bagāts un iepriecinošs ir Evaņģēlijs par grēku piedošanu un taisnošanu. Tā ir taisnošana žēlastībā, bez maksas, bez nopelna. Pamats tam ir Jēzus izpiršanas upuris par mūsu grēkiem: mēs topam taisnoti Kristus dēļ, jo Viņš izcieta sodu mūsu vietā, lai mūs glābtu. Tādēļ Jēzus darbs ir tik nozīmīgs. Tādēļ, kad JD runā par Jēzus asinīm, krustu un ciešanām, tas ir kaut kas daudz vairāk kā dievbijīga jūsmošana.

Reformācijas galvenie trīs pamatprincipi: *Vienīgi Kristus, Vienīgi Žēlastība un Vienīgi Ticība*. Romas Katoļu baznīcā (RKB) ticība ir ticība vairāk baznīcas dogmu patiesumam un autoritātei, līdz ar to tai piemīt vairāk intelektuāls raksturs. *ATA runā par tādu ticību, kas tic ne tikai pašam stāstam - dogmai, bet vairāk stāsta ieguvumam*. Mēs caur Kristu dabūjam žēlastību, taisnību un grēku piedošanu. *Paļāvība*, ka es esmu pieņemts žēlastībā un ka grēki piedoti Kristus dēļ, un Viņa dēļ Dievs man ir žēlīgs, - *tā ir ticība*. Šī ticība pamatojas uz paša Dieva darbu Jēzū Kristū. Šajā ticībā mēs esam taisnoti uz mūžīgo dzīvošanu. Grēcinieks, kas paļaujas un tic savam Glābējam Jēzum, ka tas attiecas uz viņu, ir bezvainīgs Dieva priekšā. Dievs viņu pasludina par taisnu, tas nozīmē, ka cilvēks ir tapis Dieva bērns laikā un mūžībā.

Nu, lūk, ATA 20. artikulā teikts: „... *ka caur ticību tiek saņemts Svētais Gars, tad sirdis tiek atjaunotas un iegūst jaunu dedzību, lai spētu parādīties labi darbi.*” *Labie darbi nerada taisnību, bet taisnojoša ticība ved pie labiem darbiem*. Brīvība kristietim ir dota, lai kalpotu Dievam un savam tuvākajam saskaņā ar Dieva prātu. Darīt labus darbus kristietim ir nepieciešams ne tādēļ, lai kļūtu par kristieti, bet gan tādēļ, ka viņš ir kristietis. *Aplami ir domāt, ka darbi nāk no ticības*. ATA māca, ka ne ar darbiem, tātad ar ticības augļiem, bet gan Kristus dēļ, žēlastībā, caur ticību mēs esam tapuši par Dieva taisnotajiem bērniem. *Ticība nav darbs, tā ir dāvana*. Mums nevajag pārāk aizrauties ar pašu dāvanu, bet gan ar tās Devēju. Jāsludina ir Kristus, ne ticība, jo ticam mēs Kristum un ne savai ticībai.

ATA 5. artikuls Par kalpošanu baznīcā un mācītāja amatu.

Evaņģēlijs savā būtībā ir vēstījums par Dievu, kas Kristus dēļ taisno tos, kas tic, ka tie žēlastībā tiks pieņemti. Neviens cilvēks nepazīst šo Dieva vēsti pats no sevis. Lai mēs nāktu pie šīs ticības, ir iedibināts kalpošanas amats Evaņģēlija mācīšanai un sakramentu pasniegšanai. Dieva vārds un sakramenti ir ļoti nozīmīgi, jo tie ir līdzekļi, instrumenti, caur kuriem Svētais Gars nāk pie mums. Tādēļ tieši kristīgajai baznīcai ir uzticīgi jā saglabā Bībeles mācība, ka tieši tādā veidā Dieva Gars nāk pie mums ar savām dāvanām.

Galvenā doma: Dievs mums ir devis žēlastības līdzekļus, vārdu un sakramentus, jo ar tiem nāk pie mums pats Dievs - Svētais Gars un dāvā ticību. Svētais Gars nāk pie tiem, kas saņem un pieņem žēlastības līdzekļus, un Viņš rada ticību, kur un kad Dievs grib.

Pestīšana, un viss ar to saistīts, no sākuma līdz beigām ir Dieva darbs: Viņš iesāka mūsos labo darbu un Viņš pats to arī piepildīs.

Svētais Gars nav jāuzskata tikai par spēka devēju, bet Viņš, galvenokārt, ir Kristus pestīšanas darba nesējs, veidotājs un uzturētājs cilvēkiem, kas viņus vada, mierina un iedrošina, dara dzīvus, aizstāv pret velnu un grēka varu.

ATA 7.artikuls Par baznīcu un 8.artikuls Kas tad ir baznīca?

Evaņģēlija sludināšana un sakramentu izdalīšana ir kristīgās baznīcas divas galvenās pamatiezīmes. Baznīca ir svēto un visu ticīgo kopība, tās locekļi ir tie, kas caur žēlastības līdzekļiem ir nākuši pie ticības un kļuvuši par Dieva bērniem. Viņi ir svētīti ticībā Jēzum, jo caur šo ticību tie pieder Dievam. Baznīca ir JD Dieva tauta. Baznīca ir Kristus līgava, par kuru Viņš pats parūpēsies un laiku galā nāks savā godībā, lai glābtu to savā mūžīgajā valstībā. Lai gan bieži šajā pasaulē ticīgajiem neklājas viegli, tomēr mums pieder Dieva apsolījums, ka Viņš sargās savu baznīcu visās vajāšanās, pārbaudījumos, maldināšanās un atsalumā.

Dieva klātbūtne un darbošanās caur žēlastības līdzekļiem vienmēr ir baznīcas pastāvēšanas priekšnoteikums. Mums ir jādarbojās Tā Kunga kalpošanā Viņa baznīcā un tās labā, pēc tās pavēles un izpratnes, kas mums ir dota.

ATA 10.artikuls Par Tā Kunga mielastu

Svētais Vakarēdiens ir cieši saistīts ar pašu Kristus upurnāvi par mūsu grēkiem. Tas ir dots mums, lai mēs ēstu un dzeram Sv. Vakarēdiena maizi un vīnu, mēs ne tikai pieminam Jēzu Kristu un Viņa dāvāto pestīšanu. Viņa miesa un asinis ir reāli klāt caur šiem ārējiem līdzekļiem un tik konkrēti, ka būtībā tās tur tiek dotas Dievgalda viesiem. Mēs saņemam Viņu maizē un Vīnā! Mums ir sadraudzība, dzīva un spēcinoša saikne ar Viņu, kas sagādāja mums grēku piedošanu ar savām ciešanām un nāvi, kas cēlās augšā mūsu taisnošanas dēļ, un, kas piecels pēdējā dienā arī mūs uz mūžīgo dzīvošanu.

Sv. Vakarēdiens, tāpat kā Kristība, nav mūsu darbs: tas nav upuris, ko mēs nesam Dievam, nedz arī rīcība, kurā mēs apliecinām savu ticību. Sv. Vakarēdienu mums dod pats Jēzus Kristus, Dieva Dēls un patiess Dievs. Mums ir daļa pie Jēzus miesas un asinīm, kas ir dārga maksa par mūsu grēkiem atdota pie krusta Golgātā. Ikviens, kurš apzinās savu grēcīgumu un saprot, ka ir pazudis, ja vien Dievs neizdzēs grēkus – Sv. Vakarēdienā saņem Dieva Dēla glābšanas darbu, sevi ar to iepriecinās, uz to paļausies un balstīsies kā uz paša Dieva dotu pamatu.

ATA 11.artikuls Par grēksūdzi jeb bikti un 12.artikuls Par grēku nožēlu

To ir svarīgi atcerēties – kad Dievs piedod, Viņš piedod un apžēlo pirmām kārtām grēcinieku un ne veselu virkni atsevišķo grēku. Nožēlu par grēku mūsu sirdīs modina Dievs, vadīdams mūs pie Kristus un pieņemdam savā žēlastībā.

12.artikuls māca, ka ticība uzticas Evaņģēlijam un absolūcijai, ka grēks ir piedots un caur Kristu iemantota žēlastība. Šī ticība iepriecina sirdi un dod tai apmierinājumu. Tādēļ ir svarīgi praktizēt grēksūdzi. Tiešais grēku piedošanas apsolījums, ko mēs tur saņemam, ir nozīmīgākā kristīgās dzīves sastāvdaļa.

Grēku nožēla ir atgriešanās, tas nozīmē atgriezties no grēka pie Dieva. Gan tā sauktā pirmā grēku nožēla, gan arī ikdienas grēku nožēla tiek saukta par atgriešanos. Atgriešanās ir ticības dzīves dziļākais saturs. Dievs grib, lai visa mūsu dzīve būtu atgriešanās, - teicis Lutens.

Nožēla, cīņa pret grēku un uzticība Dieva apsoliņumiem par žēlastību un visu manu grēku piedošana Kristus dēļ – šīs ir tās divas lietas, kuras paliks nemainīgas, kamēr vēl mēs atrodamies šajā pasaulē. Kristietis ir vienlaicīgi taisns un grēcinieks. Tamdēļ ir nepieciešams dzīvot pastāvīgā grēku nožēlā, kas ir t.s. ikdienas atgriešanās.

ATA 20.artikuls Par ticību un labajiem darbiem

Mūsu darbi nevar mūs salīdzināt ar Dievu, nedz var mums nopelnīt grēku piedošānu, žēlastību un taisnošanu, bet, ka to visu iegūstam tikai caur ticību, ticēdami, ka tiekam pieņemti žēlastībā Kristus dēļ, kurš vienīgais ir nolikts par vidutāju un salīdzināšanas upuri, caur kuru Tēvs tiek salīdzināts ar mums.

Sv. Augustīns daudzās rakstos aizstāv žēlastību un ticības taisnību pret labo darbu nopelniem.

Ambrozijs darbā *De vocatione Gentium (Par pagānu aicināšanu)* raksta: „Atpirkšana ar Kristus asinīm kļūtu nevērtīga un arī cilvēku labo darbu priekšrocības nomāktu Dieva žēlastību, ja taisnošana, kas notiek žēlastībā, būtu panākama ar iepriekš iegūtiem nopelniem, tā, ka tā no Dieva dāvanas kļūtu par pelnītu atalgojumu.”

Labi darbi jādara nevis cerībā ar tiem nopelnīt Dieva žēlastību, bet Dieva gribas dēļ.

ATA no 21. -28.artikulam tiek aplūkotas un izlabotas aplamās Baznīcā ieviesušās paražas

Kādi būtiski secinājumi!

Ja luteriskā mācība, un tas nozīmē: arī luteriskās baznīcas mācība – būtu identiska ar Lutera mācību, tad mūsu baznīca būtu tikai Lutera sekta. Atbilde uz šo jautājumu ir: tādēļ, ka *Reformācijai* nav ne mazākās intereses par Lutera mācību kā tādu, bet gan visa interese ir par Evaņģēlija mācību. Lutera mācība tika uzņemta ne tādēļ, ka nāca no Lutera, bet gan tādēļ, ka tā bija saskaņā ar *Evaņģēliju*. Noteicošais bija – ko māca Dieva vārds.

Šī kopsakarība, savstarpējās attiecības, kādas pastāv starp Lutera mācību, luteriskās baznīcas mācību un Svētajiem Rakstiem, nekad nav tikusi skaidrāk un skaistāk atklāta kā *Konkordijas formulas vārdos*: „Tā kā šajos pēdējos laikos žēlīgais Dievs savā žēlastībā atkal cēlis gaismā sava vārda patiesību no pāvestības briesmīgās tumsības caur Dieva vīra Lutera uzticīgo kalpošanu, un šī mācība no Dieva vārda un saskaņā ar to pret pāvestības un arī citu sektu viltojumiem apkopota *Augsburgas ticības apliecības artikulos un pamatdaļā*, tā arī mēs *apliecinām šo pirmo, neizmainīto Augsburgas ticības apliecību, ne tādēļ, ka tā nāk no mūsu teoloģijas, bet gan tādēļ, ka tā ņemta no Dieva vārda, stingri un droši pamatojas tajā.*”

Reformācijas kustība nebija cīņa pret Romas katoļu baznīcu, tā bija cīņa par skaidru Evaņģēlija mācību. Bija jāizdara izvēle, kam vairāk paklausīt: pāvestam vai Dieva vārdam. Dievam ir jāklausa vairāk un jāzina, ka kristīgā baznīca ir tur, kur Dieva vārds tiek pareizi mācīts.

VIENPRĀTĪBAS GRĀMATA – (KONKORDIJAS FORMULA)

Vienprātības grāmata (KF) ir milzīga luterāņu privilēģija. Tajā ietvertās ticības apliecības ir vienīgā patiesā luterāņu identitāte, un ne tikai, - tā ir arī vienīgā patiesā universālās, vispārējās jeb katoliskās kristietības identitāte.

KF priekšvārdā teikts: „Ar šo KF darbu mēs negribam izveidot neko jaunu, nedz atkāpties no mūsu svētīgo priekšteču un mūsu pašu atzītās un apliecinātās dievišķās patiesības, kā tā ir izteikta praviešu un apustuļu Rakstos, trijos ticības simbolos, kā arī 1530. gadā ķeizaram Kārlim V iesniegtajā Augsburgas ticības apliecībā un tai sekojošā Apoloģijā, Šmalkaldes

artikulos, augsti apgaismotā vīra Dr. Lutera Lielajā un Mazajā katehismā.” „No šīs patiesības mēs neatkāpsimies, bet ar Svētā Gara žēlastību gribam pie tās palikt un turēties, saskaņā ar to izšķirt visus reliģiskos strīdus, tāpat arī dzīvot mierā un satiecībā ar mūsu biedriem.”